GEC S3-01 (M/P)

মুদ্রা, বেংক আৰু বিত্তীয় ব্যৱস্থা

তৃতীয় ষাণ্মাসিক

অর্থ বিজ্ঞান

খণ্ড ঃ ২

কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়

বিষয় বিশেষজ্ঞ মণ্ডলী

অধ্যাপক মাধুর্য প্রসাদ বেজবৰুৱা, অর্থনীতি বিভাগ, গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়
অধ্যাপক নিচাৰ আহমেদ বৰুৱা, অর্থনীতি বিভাগ, গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়
ড° গৌতম মজুমদাৰ, অর্থনীতি বিভাগ,কটন বিশ্ববিদ্যালয়

সমন্বয়ৰক্ষীঃ উৎপল ডেকা,কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়

প্রস্তুতি গোটৰ সদস্য

অধ্যায়	অৱিহণা যোগাইছে	ভাষান্তৰকাৰী
৮,৯	ড° গৌতম মজুমদাৰ কটন বিশ্ববিদ্যালয়, গুৱাহাটী	ৰমেন শর্মা ডিমাকুছি কনিষ্ঠ মহাবিদ্যালয় ড° খনীন্দ্র চন্দ্র শর্মা (অৱসৰ প্রাপ্ত) গুৱাহাটী মহাবিদ্যালয়, গুৱাহাটী
১০	ভাস্কৰ শর্মা উৎপল ডেকা কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়	ভাস্কৰ শর্মা উৎপল ডেকা কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়
১১	ভাস্কৰ শর্মা কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়	ভাস্কৰ শর্মা কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়
১২	ড° গায়ত্রী মেধি (অৱসৰ প্রাপ্ত) বি. এইছ. বি. মহাবিদ্যালয়, সৰুপেটা	গীতাঞ্জলি মেধি কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয
১৩	মৃন্ময়ী বৈশ্য মৰিগাওঁ মহাবিদ্যালয়, মৰিগাওঁ	গীতাঞ্জলি মেধি কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়
১৪	ড° গৌতম মজুমদাৰ কটন বিশ্ববিদ্যালয়, গুৱাহাটী	ৰমেন শর্মা ডিমাকুছি কনিষ্ঠ মহাবিদ্যালয়
১৫	প্রিয়ংকা কাকতি (গৱেষক) গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়	গীতাঞ্জলি মেধি কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়

সম্পাদনাঃ

বিষয়বস্তু সম্পাদনা ঃ ড° গৌতম মজুমদাৰ, কটন বিশ্ববিদ্যালয়, গুৱাহাটী
ভাষা সম্পাদনাঃ (মূল ইংৰাজী) ঃ ড° মানৱ মেধি ,বড়োলেণ্ড বিশ্ববিদ্যালয় , কোকৰাঝাৰ
(অসমীয়া) ঃ ড° খনীন্দ্র চন্দ্র শর্মা (অৱসৰ প্রাপ্ত), গুৱাহাটী মহাবিদ্যালয়, গুৱাহাটী
গাঁথনিক সম্পাদনা ঃ উৎপল ডেকা, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়

প্রথম প্রকাশ ঃ **জুন, ২০১৮**

This Self Learning Material (SLM) of the Krishna Kanta Handiqui State Open University is made available under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike4.0 License (international): http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/

কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ হৈ পঞ্জীয়কৰ দ্বাৰা মুদ্রিত আৰু প্রকাশিত।

এই শিক্ষণ সামগ্রী প্রস্তুতিৰ বাবে আর্থিক অনুদান আগবঢ়োৱা
দূৰ শিক্ষা ব্যুৰো,বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগৰ ওচৰত বিশ্ববিদ্যালয় কৃতজ্ঞ।

মুখ্য কার্যালয় ঃ পাটগাঁও, ৰাণী গেট, গুৱাহাটী - ৭৮১০১৭,
উপ-মুখ্য কার্যালয় ঃ হাউচফেড কমপ্লেক্স, দিছপুৰ, গুৱাহাটী - ৭৮১০০৬
Web : www.kkhsou.in

বিষয়সূচী

অধ্যায় ৮ ঃ **বাণিজ্যিক বেংক**

বাণিজ্যিক বেংকঃ কার্যাৱলী, উদ্বৃত্ত পত্ৰ; তাৰল্য আৰু লাভৰ মাজৰ সংঘাত

অধ্যায় ৯ ঃ **বাণিজ্যিক বেংকৰ দ্বাৰা ঋণ সৃষ্টি**

বাণিজ্যিক বেংকৰ দ্বাৰা ঋণ সৃষ্টি আৰু এই ক্ষেত্ৰত থকা সীমাৱদ্ধতা

অধ্যায় ১০ ঃ **মুদ্রাস্ফীতি**

মুদ্রাস্ফীতিৰ অর্থ; চাহিদাজনিত মুদ্রাস্ফীতি, ব্যয়-জনিত মুদ্রাস্ফীতি আৰু গাঁথনিগত মুদ্রাস্ফীতি; মুদ্রাস্ফীতিৰ প্রভাৱ; মুদ্রাস্ফীতি নিয়ন্ত্রণৰ উপায়

অধ্যায় ১১ ঃ **মুদ্রাক্ষয় আৰু নিশ্চলস্ফীতি**

মুদ্রাক্ষয়ৰ অর্থ, কাৰণ আৰু প্রভাৱ; মুদ্রাস্ফীতি বনাম মুদ্রাক্ষয়; নিশ্চলস্ফীতি (কেৱল ধাৰণাটো)

অধ্যায় ১২ ঃ **মুদ্রা নীতি**

মুদ্রানীতিৰ অর্থ, উদ্দেশ্য, লক্ষ্য আৰু আহিলা; মন্দাৱস্থা আৰু মুদ্রাস্ফীতিত মুদ্রা নীতিৰ প্রভাৱ

অধ্যায় ১৩ ঃ **বিত্তীয় ব্যৱস্থা**

বিত্তীয় ব্যৱস্থাৰ অর্থ, ভূমিকা আৰু উপাদানসমূহ

অধ্যায় ১৪ ঃ **মূলধন বজাৰ**

মূলধন বজাৰৰ অর্থ; প্রাথমিক আৰু গৌণ বজাৰ; অর্থনীতিত ষ্টক বিনিময় কেন্দ্রৰ ভূমিকা

অধ্যায় ১৫ ঃ **মুদ্রা বজাৰ**

মুদ্রা বজাৰৰ অর্থ আৰু ভূমিকা; মুদ্রা বজাৰৰ আহিলা; মুদ্রা বজাৰ আৰু মূলধন বজাৰৰ আন্তঃসম্পর্ক

খণ্ড পৰিচয় ঃ

মুদ্রা, বেংক আৰু वित्तीय व्यवस्था শীৰ্ষক পাঠ্যবিষয়টোৰ এইটো হ:ল দ্বিতীয় খণ্ড। এই খণ্ডটোত ৮ টা অধ্যায় সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে। অধ্যায় ৮ আৰু অধ্যায় ৯ ত বাণিজ্যিক বেংকৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে। অধ্যায় ৮ ত বাণিজ্যিক বেংকৰ কার্যাৱলী, বাণিজ্যিক বেংকৰ উদ্বৃত্ত পত্ৰ আৰু বাণিজ্যিক বেংকৰ তাৰল্য তথা লাভৰ মাজত থকা সংঘাতৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে। অধ্যায় ৯ ৰ আলোচনাৰ মূল বিষয় হ'ল বাণিজ্যিক বেংকৰ ঋণ সৃষ্টি কৰাৰ প্ৰক্ৰিয়া। এই অধ্যায়টি অধ্যায়ন কৰি আপুনি বাণিজ্যিক বেংকবোৰৰ ঋণ সৃষ্টি কৰা আধাৰবোৰ, ঋণ সৃষ্টিৰ প্ৰক্ৰিয়া আৰু প্ৰক্ৰিয়াটোৰ সীমাৱদ্ধতাৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰিব পাৰিব। অধ্যায়টিত আলোচনা কৰা আন এটা ধাৰণা হ'ল ঋণ গুনিতক। অধ্যায় ১০ ত মুদ্রাস্ফীতিৰ অর্থ, প্ৰকাৰ, কাৰণ আৰু প্ৰভাৱ আলোচনা কৰা হৈছে। চাহিদাজনিত মুদ্রাস্ফীতি আৰু ব্যয়জনিত মুদ্রাস্ফীতিৰ মাজৰ প্ৰভেদ তথা মুদ্রাস্ফীতি নিয়ন্ত্ৰণৰ বিভিন্ন উপায়ৰ আলোচনাকো অধ্যায়টিত স্থান দিয়া হৈছে। অধ্যায় ১১ ৰ আলোচনাৰ মূল বিষয় হ'ল মুদ্রাক্ষয়ৰ অর্থ, কাৰণ আৰু প্ৰভাৱ। মুদ্রাক্ষয় নিয়ন্ত্ৰণৰ বিভিন্ন উপায় আৰু মুদ্রাস্ফীতি তথা মুদ্রাক্ষয়ৰ তুলনামূলক বিশ্লেষণ হ'ল অধ্যায়টিত আলোচিত আন দুটা প্ৰধান বিষয়। অধ্যায়টিত নিশ্চলস্ফীতিৰ ধাৰণাটোও চমুকৈ আলোচনা কৰা হৈছে। অধ্যায় ১২ ত কেন্দ্ৰীয় বেংকে গ্ৰহণ কৰা মুদ্রা নীতি, এনে নীতিৰ বিভিন্ন লক্ষ্য, উদ্দেশ্য আৰু আহিলাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে। আলোচনাকালত মুদ্রাস্ফীতি আৰু মুদ্রাক্ষয়ৰ সময়ত মুদ্রানীতিৰ প্ৰভাৱো ব্যাখ্যা কৰা হৈছে। অধ্যায় ১৩ ৰ আলোচনাৰ মূল বিষয় হ'ল वित्तीय व्यवस्था অর্থ, উপাদান আৰু ভূমিকা। অধ্যায় ১৪ ত মূলধন বজাৰ সম্পর্কে আলোচনা কৰা হৈছে। আলোচনাত মূলধন বজাৰৰ প্ৰকৃতি, প্ৰাথমিক আৰু গৌণ মূলধন বজাৰ, এই বজাৰবোৰে কেনেদৰে কাম কৰে ইত্যাদি বিষয়ক স্থান দিয়া হৈছে। খণ্ডটোৰ সর্বশেষ অধ্যায় ১৫ ত মুদ্রা বজাৰৰ ধাৰণা, আহিলা আৰু ভূমিকাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে। অধ্যায়টিৰ জৰিয়তে মুদ্রা বজাৰ আৰু মূলধন বজাৰৰ মাজৰ আন্তঃ সম্পর্কটো বুজোৱাৰ প্ৰয়াস কৰা হৈছে।

এই পাঠ্যবিষয়টি অধ্যয়ন কৰোঁতে মূল পাঠৰ লগে লগে সোঁ তথা বাওঁফালে কিছুমান আয়তাকাৰ বাকচ লক্ষ্য কৰিব পাৰে। এইবোৰে আপোনাক মূল পাঠত উল্লেখ কৰা দৰকাৰী ধাৰণাসমূহ সৰল অর্থত বুজি পোৱাত সহায় কৰিব। 'জনা উচিত' বাকচবোৰৰ যোগে আপুনি মূল পাঠৰ সৈতে জড়িত কিছু গুৰুত্বপূর্ণ তথ্যৰ বিষয়ে জ্ঞান লাভ কৰিব। 'অনুশীলনী' সমূহে আপোনাৰ অধ্যয়ন অধিক সক্ৰিয় আৰু ফলপ্ৰসূ হোৱাত সহায় কৰিব। আকৌ, প্ৰতিটো শাখাৰ অধ্যয়নৰ অন্তত 'অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ' যোগে আগবঢ়োৱা প্ৰশ্নাৱলীয়ে অধ্যয়নৰ অগ্ৰগতি সম্পর্কে আপোনাক স্ব-পৰীক্ষণৰ সুবিধা প্ৰদান কৰিব। অধ্যয়নৰ লগে লগে উক্ত প্ৰশ্নাৱলীৰ উত্তৰসমূহ লিখি অধ্যায়টিৰ শেষত দিয়া 'অগ্ৰগতিৰ খতিয়ান' ৰ উত্তৰসমূহৰ সৈতে ৱিজাই চোৱাটো অধিক লাভদায়ক হ'ব।